

NORGES HØYESTERETT

Den 14. juni 2016 avsa Høyesterett dom i

HR-2016-01253-A, (sak nr. 2016/270), straffesak, anke over dom,

A (advokat Arne Gunnar Aas)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Per Eirik Vigmostad-Olsen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Noer**: Saken gjelder straffutmåling for ulovlig rådyrjakt og for oppbevaring av skytevåpen og ammunisjon i strid med våpenloven.
- (2) A, født 00.00.1957, var skjærtorsdag kveld 17. april 2014 på besøk hos en venninne på hennes hytte på X. Han hadde med seg to våpen, en Remington jaktrifle og en kombinert hagle/rifle av typen Baikal.
- (3) Utpå kvelden hørte en av naboene skudd, og så deretter en mann løfte opp et rådyr og løpe bort med det. Naboen ringte politiet, som kom til stedet. Politiet konstaterte at det var lagt ut korn som åte i to hauger utenfor hytta, og det var blod på bakken i nærheten av åtene.
- (4) Inne i hytta fant politiet rifla, Baikal-våpenet og fire patroner. Alt lå tilgjengelig i hytta og var ikke låst ned.
- (5) A hadde på dette tidspunktet reist sin vei. På spørsmål fra politiet benektet han seinere at han hadde skutt noe rådyr, og ga ulike forklaringer på skuddet og de gjenlagte våpnene.
- (6) Den 8. april 2015 ble det tatt ut tiltale mot A for felling av rådyr utenfor lovlig jakttid, og for uforsvarlig oppbevaring av våpen.
- (7) Moss tingrett ga dom 22. mai 2015, og dømte A til fengsel i 21 dager, samt 5 års tap av jaktrett og inndragning av våpnene:

- "1. A, født 00.00.1957, dømmes for overtredelse av:
- viltloven § 56 første ledd første straffalternativ, jf. § 9 første ledd, jf. forskrift om jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun for jaktseongene 1.4.2012-31.3.2017 § 2,
 - våpenloven § 33 første ledd første punktum, jf. tredje ledd, jf. § 27a første ledd, og
 - våpenloven § 33 første ledd første punktum. jf. tredje ledd, jf. § 31 første ledd, jf. våpenforskriften av 25.06.2009 nr. 904 § 80 første ledd annet punktum til fengsel i 21-tjuen – dager, jf. straffeloven § 63 annet ledd.
2. A, født 00.00.1957, dømmes til å tåle tap av retten til å jakte for en periode på 5 – fem – år, jf. straffeloven § 29 første ledd bokstav b.
3. A, født 00.00.1957, dømmes til å tåle inndragning av en Rifle Remington og et kombinert våpen av typen Baikal til fordel for statskassen, jf. straffeloven § 35.
4. A, født 00.00.1957, dømmes til å betale saksomkostninger til det offentlige med 3 000 – tretusen – kroner."

(8) A anket dommen. Borgarting lagmannsrett henviste kun anken over straffutmålingen. Ved dom 23. desember 2015 ble anken forkastet. Dommen har slik domsslutning:

- "1. Anken forkastes.
2. I saksomkostnader for lagmannsretten betaler A til det offentlige 5 000 – femtusen – kroner innen to uker fra forkynnelsen av dommen."

(9) Dommen er avsagt med dissens, i det én dommer stemte for å gjøre fengselsstraffen betinget og gi en bot på 15 000 kroner ved siden av rettighetstapet.

(10) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder straffutmålingen.

(11) Påtalemyndigheten har godtatt lagmannsrettens dom, men har anført at domfellelsen ikke skal gjelde viltloven § 56, jf. § 9 første ledd, men i stedet naturmangfoldloven § 75 første ledd første punktum, jf. § 15 første ledd første punktum.

(12) *Mitt syn på saken*

(13) Jeg har kommet til at anken må tas delvis til følge.

(14) A er dømt for felling av rådyr utenfor jakttiden, og for oppbevaring av våpen og ammunisjon i strid med våpenloven.

(15) *Lovanvendelsen – ulovlig jakt*

(16) Tingretten og lagmannsretten dømte A i samsvar med tiltalebeslutningen for overtredelse av viltloven § 56 første ledd første straffalternativ, jf. § 9 første ledd, jf. forskrift om jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun for jaktseongene 1.4.2012 – 31.3.2017 § 2.

(17) For Høyesterett har aktor som nevnt anført at riktig hjemmel for domfellelse er naturmangfoldloven § 75, jf. § 15. Det er dessuten pekt på at det er straffebestemmelsen i

naturmangfoldloven § 75 første ledd første punktum som skal anvendes, jf. viltloven § 56 tredje ledd.

- (18) Valget er i As sak uten betydning for straffen. Både etter viltloven og naturmangfoldloven dømmes vanlige overtredelser med bøter eller fengsel inntil ett år.
- (19) Overtredelser av reglene om jakttider har i tidligere saker normalt blitt straffet etter viltloven § 56, jf. § 3. Viltloven § 3 inneholdt det såkalte fredningsprinsippet, om at alt vilt er fredet med mindre noe annet følger av lov eller vedtak med hjemmel i lov. Jeg viser blant annet til Rt. 1992 side 1322 og Rt. 2005 side 76.
- (20) Viltloven § 3 ble opphevet i 2009, og delvis erstattet av naturmangfoldloven § 15, som har overskriften "forvaltningsprinsipp". Første ledd første punktum lyder slik:

"Høsting og annet uttak av naturlig villevende dyr skal følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov."

- (21) Bestemmelsen viderefører fredningsprinsippet i viltloven § 3, og innebærer altså at jakt på villevende dyr er forbudt med mindre det er gitt tillatelse i lov eller forskrift eller i vedtak med hjemmel i lov. Etter mitt syn er riktig lovanvendelse da at A dømmes for overtredelse av naturmangfoldloven § 15. Også forsvarer har gitt sin tilslutning til dette. Viltloven § 9 – som tiltalebeslutningen bygget på – gjelder primært fastsetting av jakttider, og er ikke den grunnleggende normen om forbud mot jakt.
- (22) Jeg er videre enig med aktor og forsvarer i at det er naturmangfoldloven § 75 og ikke viltloven § 56 som er riktig straffehjemmel.
- (23) Regelverket er her noe uklart. Forskriften om jakt- og fangsttider – som fastsetter jakttidene for rådyr i § 2 – har hjemmel både i naturmangfoldloven og viltloven. Straffebestemmelsen i forskriften § 8 lyder slik:

"Overtredelser av bestemmelser gitt i denne forskrift straffes etter viltloven § 56."

- (24) Viltloven § 56 tredje ledd slår imidlertid fast at der en handling er straffbar både etter viltloven og naturmangfoldloven, "skal straffebestemmelsen i naturmangfoldloven § 75 anvendes."
- (25) Tilsynelatende er § 56 tredje ledd i strid med naturmangfoldloven § 75 tredje ledd, som sier at naturmangfoldlovens regler om straff bare gjelder i den utstrekning tilsvarende straff ikke er hjemlet i annen lov:

"Dersom en overtredelse av en eller flere av bestemmelsene som nevnt i første ledd samtidig innebærer overtredelse av andre lovers regler, gjelder naturmangfoldlovens regler om straff bare i den utstrekning tilsvarende straff ikke er hjemlet i vedkommende lov."

- (26) Utgangspunktet er altså at det er straffebestemmelsene i sektorlovene som skal anvendes. Poenget her er imidlertid at det for viltlovens del er gitt en særregulering i § 56 tredje ledd, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) kapittel 18.1. Denne er lex specialis. Det betyr at handlinger som er overtredelser både av viltloven og naturmangfoldloven, skal straffes etter sistnevnte lovs regler.

- (27) *Straffutmålingen*
- (28) Ved straffutmålingen har fellingen av rådyret klart størst betydning.
- (29) Bestemmelsene om jakttid er blant annet begrunnet med dyrevelferdsmessige hensyn, men bidrar også til at allmennheten kan stole på at det er trygt i utmarka utenom jakttidene. Tyvjakt slik A har gjort seg skyldig i, er til skade for begge disse interessene. I tillegg kan ulovlig jakt gjøre det vanskeligere for viltforvaltningen å regulere bestanden på riktig måte.
- (30) De siste dommene fra Høyesterett om jakt på vilt utenfor jakttiden ble avsagt på 90-tallet. Avgjørelsen i Rt. 1995 side 867 gjaldt felling av gaupe. Domfelte fikk en bot på 5 000 kroner og ble fradømt jaktrett i 2 år. Dommen i Rt. 1992 side 1322 gjaldt elgjakt. En av de domfelte hadde medvirket ved fellingen av én elg, og fikk en bot på 7 000 kroner og rettighetstap i 2 år. Avgjørelsen i Rt. 1992 side 1014 handlet om to menn som hadde skutt en elgokse i fredningstiden. De fikk bøter på henholdsvis 10 000 og 20 000 kroner samt tap av jaktrett i 5 år.
- (31) Av nyere lagmannsrettspraksis er det grunn til å nevne to dommer om ulovlig felling av hjort. I Gulating lagmannsretts dom LG-2003-8369 ble resultatet 15 dager betinget fengsel, en bot på 10 000 kroner og 2 års tap av jaktrett. I LG-2002-1210 – som også gjaldt bruk av våpen og ammunisjon som ikke var tillatt ved felling av hjort – ble straffen 21 dager betinget fengsel, en bot på 10 000 kroner og 5 års fradømmelse av jaktretten.
- (32) Straffenivået for miljøkriminalitet har blitt skjerpet siden 1990-tallet og det er i en rekke avgjørelser fra Høyesterett understreket at slik kriminalitet skal straffes strengt, jf. Rt. 2005 side 76 avsnitt 31 og Rt. 2015 side 636 avsnitt 17. De tidligere avgjørelsene fra Høyesterett kan derfor ikke lenger anses som fullt ut representative for dagens nivå. Slik nyere lagmannsrettspraksis gjenspeiler, mener jeg utgangspunktet for straffen ved ett tilfelle av felling av ikke totalfredet vilt utenfor lovlig jakttid, må være betinget fengsel, normalt kombinert med en følbar bot og rettighetstap.
- (33) Spørsmålet er om det er slike skjerpende forhold i vår sak at det likevel er grunn til å gi ubetinget fengselsstraff.
- (34) Skytingen fant sted ved at A sto ved hytta og skjøt med jaktrifle mot rådyret, som var om lag 15–20 meter unna. Bak rådyret var det løvskog, og i utkanten av skogholtet, rundt 25 meter lenger bak, gikk en liten sti. Skuddretningen var mot denne stien.
- (35) Det å skyte med rifle i bebygde område – hvor det heller ikke i jakttiden kunne jaktes på rådyr – er klart skjerpende. Jeg viser til prinsippet i viltloven § 19 om at jakt skal utøves slik at det ikke oppstår fare for mennesker, og kravet om at jegeren må forsikre seg om at det er "sikker bakgrunn", jf. Prop. 161 L (2012–2013) kapittel 2. Jeg legger videre en viss vekt på at det var lagt ut åte for å lokke rådyr til hyttetomta, og at fellingen var planlagt.
- (36) A er også dømt for at han ikke oppbevarte våpen og ammunisjon i godkjente skap i tråd med våpenlovens regler. Dette ville normalt ført til en bot, men må her ses som et skjerpende moment ved straffutmålingen, jf. straffeloven 1902 § 63 andre ledd.

- (37) As handlinger er samlet sett ikke like alvorlige som ulovlig jakt på totalfredete rovdyr, hvor utgangspunktet er ubetinget fengsel. Men etter mitt syn står vi her, som følge av de straffeskjerpende momentene jeg har nevnt, overfor et grensetilfelle. Jeg har imidlertid kommet til at det ikke bør idømmes ubetinget fengsel. Allmennpreventive hensyn kan i tilstrekkelig grad ivaretas ved at det gis en følbar bot og tap av jaktrett i kombinasjon med den betingede fengselsstraffen.
- (38) Det er ikke nyere saker fra Høyesterett som gir direkte veiledning for bøtenivået. Av tidligere saker kan det være grunn til å trekke fram Rt. 1992 side 1014. Saken gjaldt som nevnt ulovlig felling av én elg, og det ble gitt bøter på henholdsvis 10 000 og 20 000 kroner. Tatt i betraktning at saken gjaldt et mindre alvorlig forhold enn i vår sak, at straffenivået har økt og utviklingen i pengeverdien, mener jeg boten her passende kan settes til 25 000 kroner. Jeg har da sett hen til at A også dømmes til betinget fengsel.
- (39) Lagmannsretten fastsatte tapet av jaktretten til 5 år. A er dømt for overtredelser av sentrale bestemmelser for utøvelse av jakt. Jeg er enig med lagmannsretten i at tapsperioden settes til 5 år og at dette ikke er noen uforholdsmessig reaksjon, jf. tilsvarende Rt. 1992 side 1014 på side 1016.
- (40) Ved utmålingen har jeg også tatt hensyn til at A fikk inndratt de to våpnene som befant seg i hytta og at saken er blitt noe gammel.
- (41) Jeg finner grunn til å utforme ny domsslutning.
- (42) Jeg stemmer for slik

D O M :

1. A, født 00.00.1957, dømmes for overtredelse av:
 - naturmangfoldloven § 75 første ledd første punktum, jf. § 15 første ledd første punktum, jf. forskrift om jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun for jaktsesongene 1.4.2012-31.3.2017 § 2,
 - våpenloven § 33 første ledd første punktum, jf. tredje ledd, jf. § 27a første ledd, og
 - våpenloven § 33 første ledd første punktum, jf. tredje ledd, jf. § 31 første ledd, jf. våpenforskriften av 25. juni 2009 nr. 904 § 80 første ledd annet punktum, jf. straffeloven 1902 § 63 annet ledd,

til fengsel i 21 – tjueen – dager.

Fengselsstraffen gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år, jf. straffeloven §§ 52-54.

I tillegg dømmes han til å betale en bot på 25 000 – tjuefemtusen – kroner, subsidiært fengsel i 15 – femten – dager.

2. A dømmes til å tåle tap av retten til å jakte for en periode på 5 – fem – år, jf. straffeloven § 29 første ledd bokstav b.
3. A dømmes til å tåle inndragning av en rifle Remington og et kombinert våpen av typen Baikal til fordel for statskassen, jf. straffeloven § 35.
4. A dømmes til å betale sakskostnader til det offentlige for tingretten og lagmannsretten med 8 000 – åttetusen – kroner.

- (43) Kst. dommer **Sæbø:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (44) Dommer **Falch:** Likeså.
- (45) Dommer **Bårdsen:** Likeså.
- (46) Dommer **Stabel:** Likeså.
- (47) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. A, født 00.00.1957, dømmes for overtredelse av:
 - naturmangfoldloven § 75 første ledd første punktum, jf. § 15 første ledd første punktum, jf. forskrift om jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun for jaktseongene 1.4.2012-31.3.2017 § 2,
 - våpenloven § 33 første ledd første punktum, jf. tredje ledd, jf. § 27a første ledd, og
 - våpenloven § 33 første ledd første punktum, jf. tredje ledd, jf. § 31 første ledd, jf. våpenforskriften av 25. juni 2009 nr. 904 § 80 første ledd annet punktum, jf. straffeloven 1902 § 63 annet ledd,

til fengsel i 21 – tjueen – dager.

Fengselsstraffen gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år, jf. straffeloven §§ 52-54.

I tillegg dømmes han til å betale en bot på 25 000 – tjuefemtusen – kroner, subsidiært fengsel i 15 – femten – dager.

2. A dømmes til å tåle tap av retten til å jakte for en periode på 5 – fem – år, jf. straffeloven § 29 første ledd bokstav b.
3. A dømmes til å tåle inndragning av en rifle Remington og et kombinert våpen av typen Baikal til fordel for statskassen, jf. straffeloven § 35.

4. A dømmes til å betale sakskostnader til det offentlige for tingretten og lagmannsretten med 8 000 – åttetusen – kroner.

Riktig utskrift bekreftes: